

KLAUS KUURINMAA

ÄLÄ

SEURAA

JEESUSTA

Sisällys

1. luku: Antimessias	2
----------------------------	---

1. luku: Antimessias

Jeesus Nasaretilainen oli uskonnollinen fanaatikko, kiihkoilija, joka tavoitteli marttyyrikuolemaa ja onnistui. Sen lisäksi hän halusi, että koko maailma saa tietää hänen kohtalostaan, ja kokosi pienehkön joukon seuraajia levittämään sanomaa itsestään.

Ihminen, joka uhraa henkensä muiden puolesta, tekee suurimman mahdollisen uhrauksen, kuten Jeesuskin sanoi: ”Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään.” Mutta sitä ei ymmärretä, että joku uhraa itsensä ilman näkyvää syytä. Kukaan ei vaatinut Jeesukselta uhrautumista, mutta hän koki, että juuri niin hänen täytyy tehdä. Perhe, läheiset ja kotikaupungin väki eivät ymmärtäneet vaan pitivät Jeesusta mahtailijana tai häiriintyneenä: ”Hän on suunniltaan.” Kannattajiksi tulikin sellaisia, jotka tunsivat Jeesuksen vain julistajana.

Jeesus Nasaretilainen haki jatkuvasti vastakkainasettelua sekä valtaapitävien että, yllättävää kyllä, kuulijoidensa kanssa. Suoraan sanoen, hän kerjasi verta nenästään. Roomalaisten miehittämässä Juudeassa sellainen toiminta johti väistämättä vaikeuksiin. Jeesus puhui toistuvasti kuolemastaan ja osoitti selvästi, että se on hänen päämääränsä. Ei kuitenkaan millainen kuolema tahansa: ”Ei ole sopivaa, että profeetta saa surmansa muualla kuin Jerusalemissa.” Jeesukselle ei kelvannut tavallisen kansan tekemä lynkkaus, jollainen uhkasi muutaman kerran kivittämisen ja kalliolta syöksemisen muodossa, vaan hän halusi tulla virallisesti teloitetuksi.

Uskonto lienee muodostunut Jeesukselle pakkomielteeksi jo varhain, kuten vihjaa kertomus, jossa hän pikkuvanhana kaksitoistavuotiaana keskustelelee temppelissä kirjanoppineiden kanssa. Köyhien ainoa sivistys oli uskonnon varassa ja vaikka temppeleitä oli vain yksi Jerusalemissa, synagogia, joissa luettiin ja selitettiin juutalaisten pyhiä tekstejä, oli joka puolella maata. Raamattu, kristittyjen Vanha testamentti, käsittää yli tuhat sivua sekalaisia kirjoituksia myyteistä historiallisiin kertomuksiin ja mietelauseista profeettojen saarnoihin. Niitä ei yhdistä Jumala, jota ei edes mainita kaikissa teksteissä, vaan juutalaisen kansan perinne. Näistä kirjoituksista Jeesus ammensi tietonsa ja luultavasti hän ymmärsi niitä muita paremmin, koska hän ryhtyi itsetietoisesti rohkeasti esittämään omia tulkintojaan noin kolmikymmenvuotiaana, jolloin hän luettuaan ääneen profeetta Jesajaa lausui kuulijoilleen: ”Tänään tämä on toteutunut.”

Jeesus olisi voinut olla niin kutsuttu kirjaprofeetta. Israelissa arvostettiin uskonoppineita ja kirjoitettua sanaa ja raamatulliset profeetat jättivät jälkeensä runsaasti kirjoituksia. Jeesus kuitenkin valitsi toisin. Hän pitäytyi julistamisessa, ei kirjoittanut mitään eikä tietävästi edes sanellut. Hänen on täytynyt uskoa,

että sanoma säilyy riittävän tarkkana senkin jälkeen, kun hän ei ole itse julistamassa. Ehkä sillä ei ollut niin suurta merkitystä, ehkä hän ajatteli sanoman olevan niin selkeä. Tai ehkä hän oletti, että maailmanloppu tulee pian, jolloin muistiinmerkitseminen on tarpeetonta.

Jeesuksen puheet jaetaan vertauksiin, opetuksiin, keskusteluihin ja rukouksiin. Erot eivät ole aina yksiselitteisen selviä, mutta pääpiirteissään jako on toimiva. Tosin kenen hyvänsä puheet tai kirjoitukset voi luokitella samalla tavalla ilman syvällisempää tietämystä kirjallisuuden lajeista. Jos Jeesus olisi lausunut runoja, saisimme yhden lajin lisää. Tämä ei kuitenkaan selvennä Jeesuksen puheita vaan oikeastaan häiritsee niiden ymmärtämistä. Kun niitä tarkastellaan yksittäin, kuten saarnastuoleissa on tapana, niiden samankaltaisuus jää näkemättä. Oppineet selittävät jokaisen vertauksen, opetuksen, rukouksen ja keskustelun, mutteivät näe, mikä niille on yhteistä. He käsittelevät kaikkia erikseen, mutta eivät vastaa tärkeimpään kysymykseen: miksi Jeesus puhui niinkuin puhui. Oleellista ei ole selvittää, mikä on tämän tai tuon vertauksen merkitys – niin on tehty jo kaksi vuosituhatta – vaan ymmärtää, että kaikki, mitä Jeesus puhui, on vertauskuvallista. Eivät vain vertaukset vaan myös opetukset ja keskustelut. Puheiden jakaminen vertauksiin ynnä muihin on pintapuolista, sillä Jeesus ei jaotellut puheitaan kirjallisuustieteellisesti. Hän jakoi puheensa jossain määrin sisällön mukaan, mutta ennen kaikkea kohderyhmän perusteella.

Jeesus puhui yleisöstä riippuen kahdella eri tavalla. Opetuslapset kysyivät häneltä: ”Miksi sinä puhut suurelle yleisölle vain vertauksilla, mutta selität ne ainoastaan meille?” Jeesus vahvistaa heidän havaintonsa sanoen, että ulkopuoliset eivät ymmärrä hänen julistustaan, eikä heidän pidäkään ymmärtää, koska hän ei halua, että he uskovat häneen. Jeesus jakoi kuulijakuntansa ulkopuolisiin ja sisäpiiriin. Suurelle yleisölle hän puhui vertauksin ja omilleen hän puhui toisella tavalla. Ei ole varmaa, kuinka johdonmukainen Jeesus oli, sillä evankeliumeista selviää, että Jeesus puhui vertauksin usein myös opetuslapsilleen ja tiuski heille, kun he eivät ymmärtäneet. Ehkeivät selityksetkään olleet selviä; kun kylväjävertauksen lintu tarkoittaa paholaista, tarvitsee selityskin selityksen. Hän halusi epäilemättä antaa opetuslapsilleen tunteen, että he ovat etuoikeutettuja, koska kuuluvat valittuihin. Kahtiajako on kuitenkin selvä: on julkisia puheita ja yksityisiä puheita.

Jeesus halusi pitää enimmäkseen kuulijat välimatkan päässä, mutta hyökkäämällä tavallista kansaa vastaan hän käänsi heidät vastaan. Hän korosti itsenäisyyttään julistamalla tavallisten ihmisten keskellä mutta myös luomalla oman kannattajakuntansa. Hän kieltäytyi liittymästä uskonoppineiden, kuten fariseusten, joukkoon ja seurasi siinä joidenkin vanhatestamentillisten profeettojen ja Johannes Kastajan esimerkkiä. Hän ei kuitenkaan kieltäytynyt arkielämän mukavuuksista, vaan pukeutui, söi ja joi normaalisti. Vain avioliitosta pidättäytyminen oli todella epätavallista ja ainoa ympäristön joten kuten hyväksymä selitys

löytyi juuri uskonnosta.

Jeesus oli hyvin tarkka seuraajistaan. Hän korosti useasti, että hän valitsi heidät, ei päinvastoin. Jeesus torjui monia innokkaita kannattajia ja valikoi lähipiirinsä. Kannattajia oli runsaanpuoleisesti, seuraajia jokunen sata, opetuslapsien ydinjoukko koostui kahdestatoista miehestä ja heistä vielä kolme oli todella sisäpiiriläisiä. Kaksin Jeesus ei kulkenut yhdenkään kanssa, Pietarinkaan. Suosikkiopetuslapsesta on säilynyt maininta, muttei nimeä. Naiset saivat avustaa kiertelevää julistajaa varoillaan, mutta Jeesus suhtautui heihinkin poikkeuksellisen arvostavasti, kuten selviää Maria Magdaleenan kohtelusta. Myös lapset saivat ihmisarvon ja kelpasivat jopa esimerkiksi aikuisille.

Kansan keskuudesta uskonnon avulla parempaan asemaan nousseet fariseukset loukkaantuivat erityisesti siitä, ettei Jeesus suostunut liittymään heidän joukkoonsa, eikä edes valinnut lähipiiriinsä uskonoppineita vaan kääntyi kansan puoleen. Näin Jeesus sai tietysti loistaa yksin. Maallikotkin voivat esittää hankalia kysymyksiä, mutta ensin heidän täytyy kuitenkin oppia jotain. Seuraajiksi valitut eivät tietenkään olleet täysin tietämättömiä uskonnosta, joten vertauskuvallinen kielenkäyttö oli välttämätöntä etäisyyden ja yliotteen säilyttämiseksi. Tilanne ei ollut siis aivan sama kuin jos Einstein olisi valinnut oppilaikseen kalastajia.

”Hän ei uskonut itseään heille, sillä hän tiesi, mitä ihmisessä on.” Jeesuksen suhtautuminen ulkopuolisiin vaikuttaa kummalliselta ja ristiriitaiselta, koska hän toisaalta edellytti, että kaikille on kerrottava, jotta ihmiset voivat uskoa häneen, mutta toisaalta hän kielsi opetuslapsiaan kertomasta, että hän on Israelin profeettojen lupaama Messias. Kielto koskikin vain aikaa, jolloin Jeesus eli; kuoleman jälkeen tilanne muuttuisi täysin. Tutkijat kutsuvat tätä ”messiassalaisuudeksi”, mikä osoittaa, että myös tiedemiehet ovat huomanneet Jeesuksen tehneen jaon sisäpiirille uskottuihin opetuksiin ja ulkopuolisille suunnattuun epäselvempään julistukseen. On oleellista huomata, että Jeesus toimi niin, mutta yhtä tärkeää on ymmärtää, miksi hän teki niin.

Jeesus ei ollut ensimmäinen eikä viimeinen, joka uskoi olevansa Messias. Kahden häntä edeltäneen kohtaloon viitataan Apostolien teoissa; heidät surmattiin ja kannattajat hajaantuivat tai vaiennettiin. Liikkeet hajosivat. Varmasti Jeesus halusi välttää heidän kohtalonsa. Hänen suunnitelmansa oli toisenlainen. Hän kuolee itse vapaaehtoisesti ja yksin, mutta seuraajien täytyy jäädä henkiin. Jos seuraajia on sopiva määrä, he saattavat selvitä. Liian suuri joukko herättää huomiota, liian pieni ryhmä ei kenties pysty toteuttamaan suurta tehtävää. Evankeliumissa kerrotaan opetuslasten ymmärtäneen myöhemmin, että profeetta Sakarja ennusti Jeesuksesta: ”Lyön päimenta ja lauma hajoaa.” Mutta myös Jeesus tunsi tuon kohdan. On täysin mahdollista, että hän oivalsi sen tarjoavan uuden, toisenlaisen toimintamallin.

Ehkä se tuntui suorastaan Jumalan johdatukselta.

Aikaisemmat messiaat olivat koonneet ympärilleen kannattajia, jotka olivat valmiit taistelemaan ja antamaan henkensä johtajansa puolesta. Ihmeperantaja, ihmeruokkija ja köyhien puolustaja Jeesus Nasaretilainen olisi saanut hetkessä suuren joukon ihmisiä puolelleen. Hän olisi voinut koota vähäväkisten armeijan. Hänen opetuslapsensakin olivat valmiita väkivaltaan ainakin puheen tasolla. Jeesus kieltäytyi ja puhui niin kärjekkäästi, että karkotti jopa osan omista opetuslapsistaan suuremmasta kuulijakunnasta puhumattakaan. Kun hetki koitti, puolustajia ei löytynyt. Jeesus kuoli yksin, kuten halusikin.

Vertaukset, siis ne varsinaiset vertaukset, joiden luullaan olevan vain Jeesuksen tapa havainnollistaa opetuksiaan, ovat joko kertomuksia tai kielikuvia, kuten: ”Jumalan valtakunta on kuin sinapinsiemen”, jossa ”kuin” kertoo, että tässä on vertaus. Yksityiskohtaisin on kylväjävertaus, jonka selityksessä käsitellään melkein jokaista yksittäistä sanaa. Tosin oleellisin täytyy siinä päätellä, koska Jeesus ei korosta, mitä hän tarkoittaa siemenestä syntyvällä kasvilla. Kasvi tarkoittaa uskoa, sillä ”auringon paahteessa kasvi kuihtuu, kuten vaino saa ihmisen luopumaan uskosta”. On hämmentävää, ettei Jeesus erikseen selitä sitä, vaikka kylväminen tähtää kasvin syntymiseen ja kukoistukseen. Voi tietysti olla, että Jeesus on selittänyt sen, mutta selitys on hukkunut matkalla. Silti juuri tämä vertaus selityksineen lienee aiheuttanut, että jokaisesta sanasta etsitään merkityksiä, vaikka useimmat vertaukset ovat paljon ylimalkaisempia, kuten Jumalan rakkaudesta kertova tuhlaajapoikatarina.

Mutta jos onkin helppo tajuta, että vertaukset ovat vertauksia, sama ei ole sanottu Jeesuksen käymistä keskusteluista. Kuitenkin myös niissä hän pitäytyy johdonmukaisesti vertauskuvallisessa kielessä. Vanha oppinut Nikodeemus sai kuulla, että pelastumiseen vaaditaan uudestisyntymistä. Todettuaan, ettei ihminen voi palata äitinsä kohtuun, Nikodeemus kuulee, että on synnyttävä vedestä ja Hengestä. Jeesus jopa syyttää Nikodeemusta siitä, ettei tämä uskonnon opettaja ymmärrä, kun puhutaan uskonnosta, vaikka hän itse puhuu koko ajan hyvin arvoituksellisesti. Samarialaiselle naiselle Jeesus sanoo antavansa elävää vettä, josta muodostuu samanlainen lähde ihmisen sisälle. Uskossaan horjuva, vangittu Johannes Kastaja saa vastaukseksi vain lainauksen profeettakirjasta, samoin hoosianna huutavasta kansasta pahastuneet kirjanoppineet ja ylipapit: ”Kiitos tulee lasten suusta.” Perheekseen Jeesus kutsuu niitä, jotka tottelevat Jumalaa. Hän julistaa lapsenkaltaisuuden olevan ainoa oikea tapa ottaa vastaan taivasten valtakunta. Hän sanoo, että keisarille kuuluu, mikä keisarille kuuluu ja että sama koskee Jumalaa. Hän sanoo sapatin olevan ihmistä varten, ei päinvastoin.

Hän kehottaa synnitöntä heittämään ensimmäisen kiven. Hän sanoo ystävänsä Marian valinneen oikein,

muttei sano suoraan, että myös Martta-siskon olisi parempi vain kuunnella sen sijaan, että hääräilee emäntänä. Hän sanoo tuntemattoman naisen vuodattaman kallisarvoisen voiteen olevan hautaukseensa liittyvää ruumiinvoitelua – ennen hautausta. Hän sanoo, että hänen jalkansa kyynelillään pesevä ja hiuksillaan kuivaava huonomaineinen nainen ”ei ollut lakannut suutelemasta jalkojani siitä asti, kun astuin sisälle.” Hän sanoo, että ylösnousseet ihmiset ovat taivaassa kuin enkelit. Hän kutsuu kauppapaikaksi muuttunutta temppeleä ryövärien luolaksi. Hän sanoo syntisiä sairaksi ja omaan pyhyyteensä luottavia terveiksi. Hän sanoo, ettei taivaasta anneta muuta merkkiä kuin ”profeetta Joonan merkki”. Temppelein vierellä hän kertoo rakentavansa sen kolmessa päivässä uudelleen. Kun opetuslapset tuovat ruokaa, hän sanoo, että hänellä on ”ruokaa, josta te ette tiedä” ja heidän ihmetellessä, saiko hän ruokaa muualta, hän sanoo, että hänen ruokansa on ”tehdä niinkuin hänen lähettäjänsä tahtoo”. Kun hän parantaa, hän sanoo, että usko pelasti parantuneen.

Kun innokas kannattaja tarjoutuu hurmaantuneena seuraamaan Jeesusta ”mihin ikinä hän meneekään”, Jeesus vastaa, ettei hänellä ole edes paikkaa, jossa ”kallistaa päänsä”, esittäen olevansa huonommassa asemassa kuin eläimet, joilla on pesät ja luolat. Tietenkin Jeesus nukkui jossain; hänellä oli asuinpaikka ainakin julkisen uransa alussa. Kun Jeesus kutsuu seuraajakseen jonkun, joka haluaa ensin haudata kuolleen isänsä, Jeesus sanoo: ”Anna kuolleiden haudata kuolleensa”. Vainajia ei ollut kuin yksi, joten Jeesus luki kuolleiksi kaikki hautajaisvieraat – tai oikeastaan hän tarkoitti, että vain hänen seurassaan ihminen on elossa. Kun joku haluaa jättää perheelleen jäähyväiset, Jeesus varoittaa katsomasta taakseen, aivan kuin tämä olisi vapautunut vankilasta.

Kun rikas mies tervehtii Jeesusta kunnioittavasti ”Hyvä opettaja”, Jeesus vastaa kysymällä, miksi tämä kutsuu häntä hyväksi, koska ”vain Jumala on hyvä”. Töykeästä vastauksesta huolimatta mies kysyy, miten hän voisi pelastua, koska hän on elänyt oikein ja hyvin, mutta on silti epävarma taivaspaikastaan. Jeesus käskää hänen myydä kaikki ja sitten seurata häntä. Mies poistuu loukkaantuneena ja Jeesus jatkaa kertomalla kamelista ja neulansilmästä. Rahaan ja rikkauteen keskittyessään kristikunta on jättänyt huomiotta aloituksen vertauskuvallisuuden. Jeesus ei kieltänyt olevansa hyvä eikä Jumalakaan – päinvastoin – vaan tarttui sanaan ”hyvä” ja väänsi sen merkityksen, koska ei hyväksynyt, että häntä pidetään pelkkänä hyvänä opettajana. Hän vaati ainutlaatuista kunnioitusta, palvontaa.

Kaikki eivät sentään hämmentyneet liaksi, vaan saivat jopa sanotuksi takaisin. Kun Jeesus kieltäytyy auttamasta ei-juutalaista naista ja sanoo, ettei ihmisten ruokaa sovi heittää koirille, vastaa nainen, että kuitenkin koiranpennut saavat syödä pöydästä pudonneita murusia. Jeesus kysyy Jaakobilta ja Johannekselta, pystyvätkö he ”juomaan saman maljan” kuin hän ja nämä vastaavat myöntävästi ymmärtäen ainakin jossain määrin, että heitä odottavat samat vaikeudet kuin Jeesusta. Jopa Pietari

tajuua, että kysymys on vertauskuvallisuudesta, kun Jeesus sanoo, että joko hän pesee Pietarin jalat tai Pietari ei voi olla hänen seuraajansa. Pietari jatkaa vertauskuvaa sanomalla, että Jeesuksen on pestävä myös Pietarin kädet ja pää.

Jeesuksen opetukset on haluttu selittää toisin, sillä eiväthän kehotukset, käskyt ja kiellot ole vertauskuvia, vaan sellaisenaan noudatettavia toimintaohjeita, kuten niin sanotussa vuorisaarnassa, joka käsittää kolme lukua opetuksia. Sen Jeesus aloittaa julistamalla autuaiksi hengessään köyhät, murheelliset, kärsivälliset, vanhurskauden nälästä ja janosta kärsivät, armahtavaiset, puhdassydämiset, rauhantekijät ja vainotut.

Jeesus jatkaa sanomalla, että kuulijat ovat maan suola ja maailman valkeus. Hän sanoo, ettei ole tullut kumoamaan lakia tai profeettoja vaan täyttämään ne. Hän sanoo, että yhdenkin hänen käskynsä purkaminen pudottaa ihmisen pienimmäksi taivasten valtakunnassa. Jeesus sanoo, että suuttuminen ansaitsee tuomion, hölmöksi kutsuminen ankaramman tuomion, hulluksi haukkuminen helvetin ja että jo pelkkä himokas katse tarkoittaa huorintekoa. Hän sanoo, että kiusausten kohdatessa on revittävä silmä päästä ja katkaistava käsi. Hän kieltää vannomasta ja tekemästä vastarintaa pahalle, ja käskee sen sijaan kääntämään lyöjälle toisenkin posken. Hän käskee tarjota riistäjälle enemmän kuin tämä tajuaa vaatiakaan. Hän käskee lainata jokaiselle pyytäjälle ja antaa jokaiselle anojalle. Hän vaatii, että rakastamme vihollista ja rukoilemme meitä vainoavien puolesta. Hän vaatii, että meidän on oltava yhtä täydellisiä kuin Jumala.

Antaessamme rahaa hyväntekeväisyyteen ei vasen käsi saa tietää, mitä oikea tekee. Omaisuutta on parempi koota vain taivaaseen, jossa talletukset ovat turvassa varkailta ja ruosteelta. Silloin siellä on myös sydämemme, koska se kiintyy meille rakkaisiin asioihin. Silmä on lamppu, joka terveen ihmisen päässä valaisee koko ruumiin. Syömisestä, ruuasta tai vaatteista ei saa huolehtia, koska hengissä säilyminen ja ruumis ovat tärkeämpiä asioita kuin ne, eivätkä linnutkaan huolehdi viljelystä tai sadonkorjuusta. Murehtiminen ei ole oikein, se kun ei lisää elinikää. Työntekoa ei pidä murehtia, koska kukatkaan eivät murehdi sitä, kasvavat vain ja ovat silti koreampia kuin kuningas Salomo. On ensin etsittävä Jumalaa, joka sitten antaa meille kaiken tämän ja muunkin tarvittavan. Kaiken kaikkiaan, mistään ei saa murehtia.

Eikä saa tuomitakaan, ettei joutuisi itse tuomiolle. On nurinkurista nähdä roska toisen silmässä, kun oma näkökenttä on täysin peitossa. Ei pidä antaa arvokkaita asioita saastaisille eläimille. Ne saavat, jotka pyytävät, ja kolkuttaville avataan varmasti. Koska pahat ihmiset osaavat antaa hyviä lahjoja lapsilleen – kukaan ei anna leipää pyytävälle kiveä eikä kalaa pyytävälle käärmettä – Jumala antaa pyytävälle hyvää

vielä paljon innokkaammin! Elämään kuljetaan kapeaa tietä ja ahtaasta portista, kadotukseen mennään leveää tietä ja avarasta portista. On varottava lampaantaljaan pukeutuneita susia, joiden todellinen luonne paljastuu heidän teoistaan, kuten puun lajin näkee hedelmästä. Jokainen hedelmää tuottamaton puu heitetään tuleen, eikä jokainen Jeesusta Herroitteluva suinkaan pääse taivaaseen; sinne ei pääse tekemällä ihmeitä eikä hokemalla rukouksia, vaan toteuttamalla Jumalan tahdon. Jeesuksen ohjeita noudattavat ovat taitavia rakennusmiehiä, jotka tietävät, millaiselle maapohjalle talo voidaan rakentaa.

Välissä Jeesus opettaa rukouksen, jossa me puhutellemme taivaassa olevaa Isäämme, jonka nimen me pyhitämme, jonka valtakunnan toivotamme tervetulleeksi, jonka tahdon toivomme tapahtuvan maan päällä niinkuin se tapahtuu taivaassa; jolta me pyydämme jokapäiväistä leipäämme, jolta pyydämme syntiemme tai velkojemme anteeksiantoa vedoten siihen, että teemme niin itsekkin; jota pyydämme varjelemaan meitä kiusauksilta ja jonka pyydämme armahtamaan meitä pahasta – Hänellä kun on kaikki valta.

Meille on kerrottu, että vuorisaarna on poikkeus Jeesuksen opetusten joukossa. Muissa opetuksissaan Jeesus sanoo esimerkiksi, että hänen seuraamisensa vuoksi ihmiset alkavat vihata ja surmata toisiaan, perheenjäsenetkin. Hän käskää ihmisiä tunnustamaan hänet, jolloin hän tunnustaa tunnustajan, mutta kieltäjän hän kieltää. Hän käskää pysymään vahvana loppuun asti, koska niin pelastuu. Hän varoittaa rakastamasta ketään enemmän kuin häntä ja käskää meitä ottamaan oman ristimme, kun seuraamme häntä. Hän sanoo, että joka kadottaa elämänsä hänen vuokseen, löytää sen, mutta joka tahtoo pelastaa elämänsä, kadottaa sen. Hän sanoo, että joka ottaa vastaan hänen seuraajansa, ottaa vastaan hänet. Hän sanoo, että viisaat eivät tajua hänen opetustaan. Hän sanoo olevansa yhtä Isän kanssa – Isä on hänessä ja hän Isässä – ja että vain Poika tuntee Isän. Hän sanoo, että joka uskoo häntä, uskoo Isää. Hän sanoo, että Isä on kertonut hänelle, mitä hänen täytyy tehdä ja sanoa. Ja hän kertoo kauhistuttavia asioita tulevaisuudesta sanoen taivaiden voimien järkkävän. Hän käskää toisenkin kerran hakata käden ja jalan irti, jos ne houkuttelevat meitä kiellettyyn.

Hän käskää meidän antaa anteeksi aina ja sydämemme pohjasta, mikäli toivomme saavamme Jumalalta anteeksi omat vikamme. Hän lupaa meidän saavan taivaspaikan lisäksi moninkertaisesti takaisin kaiken, mistä luovumme hänen vuokseen. Hän sanoo, että jos meillä olisi vähänkin uskoa, voisimme käskää puuta tai vuorta siirtymään mereen, ja väittää, että ne tottelisivat. Hän käskää meitä kieltämään itsemme. Hän sanoo hengen olevan aulis mutta lihan heikko. Hän väittää, että etsivä löytää ja että koputtavalle avataan. Hän varoittaa meitä ylentämisestä itseämme, ettei meitä alennettaisi. Hän käskää hankkia ystäviä ”väärällä rahalla”. Hän sanoo, ettei Pyhän Hengen pilkkaa saa anteeksi, vaikka kaiken muun voi saada. Hän kutsuu kuulijoitaan joskus Jumaliksi, joskus saatanan lapsiksi. Hän käskää ihmisten syödä hänen

lihaansa ja juoda hänen vertaan. Ja hän sanoo nähneensä Aabrahamin, joka eli yli tuhat vuotta aikaisemmin. Hän vieläpä sanoo, ettei ole tullut tuomaan rauhaa maan päälle, vaan miekan ja eripuraisuutta sekä tulta, jonka hän toivoisi jo syttyneen! Kaikeksi hyväksi hän sanoo, että ihmisen on vihattava vanhempiaan, puolisoaan, lapsiaan, sisaruksiaan ja omaa elämäänsäkin voidakseen olla hänen opetuslapsensa. Hän kieltää meitä kutsumasta ketään isäksemme, koska vain Jumala on Isä. Ja sanoo, ettei Jumala ole kuolleiden Jumala vaan elävien.

Jeesus käskää meitä uskomaan häneen ja sanoo, että se on taivaaseen pääsemisen ehto. Hän sanoo, että iankaikkinen tuska ja kadotus odottaa niitä, jotka eivät usko häneen. Hän käskää meitä rakastamaan Jumalaa yli kaiken, koko sydämemme, sielumme ja mieleemme voimasta, sekä lähimmäisiämme kuin itseämme; hänen mukaansa kaikki käskyt ja ohjeet tähtäävät näihin kahteen. Hän käskää meitä kohtelemaan toisiamme kuten tahtoisimme itse tulla kohdelluiksi.

Eikä siinä kaikki. Kuulijoitaan hän haukkuu kyykäärmeiden sikiöiksi ja ”pahaksi sukupolveksi”. Äitiään hän kutsuu ”vaimoksi”, Herodesta ketuksi. Simonin, tuon hyväksyntää kaipaavan isottelijan, hän nimittää koko joukon kallioksi ja antaa hänelle lempinimen Pietari. Mutta hän kutsuu Pietaria Saatanaksi, kun tämä kauhistuu ja moittii Jeesusta suunnitelmasta surmauttaa itsensä; Pietarikaan ei ymmärtänyt Jeesuksen kuolemanjanoa. Veljekset Jaakob ja Johannes saavat yhteiseksi nimekseen ”Ukkosenjylinän pojat”. Ja hän käyttää itsestään nimityksiä, jotka hän omii Raamatusta, ja keksii itse lisää. Hän on Ihmisen Poika Danielin kirjasta, opettaja, Herra, Jumalan Poika, sulhanen, hyvä paimen, lammastarhan ovi, viinipuu, maailman valkeus, ”tie, totuus ja elämä” ja elämän leipä. Hän sallii kutsuttavan itseään Daavidin pojaksi, vaikkei pidä siitä, että hänet rinnastetaan maalliseen hallitsijaan. Hän vertaa itseään vehnäsiemeneen, joka maahan painuessaan kuolee, mutta herää uudelleen eloon runsassatoisena.

Yksityisiä puheita on tietysti säilynyt huomattavasti vähemmän, olihan niiden kuulijoitakin vähemmän. Kutsuessaan opetuslapsikseen kalastajia Jeesus sanoo: ”Teistä tulee ihmisten kalastajia.” Seuraajiansa työmäärästä hän lausuu: ”Satoa on paljon, peltotyöläisiä vähän.” Opetuslapsiaan hän pitää todella etuoikeutettuina ja suhteuttaa heidän asemansa muihin näin: ”Niille annetaan (teille), joilla on (minut), niiltä otetaan (ulkopuoliset), jotka luulevat jotain omistavansa (Jumalan).” Lähettäessään heistä seitsemänkymmentä harjoituskierrokselle hän evästää: ”Olkaa viisaita kuin käärmeet, mutta viattomia kuin kyyhkysset.” Opetuslasten riidellessä arvojärjestyksestä hän sanoo, että suurin olkoon kaikkien palvelija. Ja päivitellessään ulkopuolisia hän kysyy: ”Mihin minä heitä vertaisin?”

Viimeiseen yhteiseen iltaan on liitetty eniten yksityisiä eli Jeesuksen ja opetuslasten kahdenkeskisiä

puheita. Jeesus kertoo kirkastaneensa Jumalan ja että Jumala vuorostaan kirkastaa hänet aivan pian. Ja että hän menee valmistamaan seuraajilleen paikkaa, johon saapua, vaikkeivät he voikaan vielä seurata häntä. Hän sanoo, että opetuslapset tietävät tien hänen luokseen. Kun Tuomas toteaa, etteivät he tiedä paikkaa eivätkä tiedä tietäkään, Jeesus sanoo olevansa paitsi tuo tie, myös totuus ja elämä; Isän luokse ei mennä kuin hänen kauttaan. Hän sanoo, että joka on nähnyt hänet, on nähnyt Isän. Hän sanoo lähettävänsä Puolustajan, Pyhän Hengen. Hän sanoo, että hän on Isässä ja opetuslapset hänessä ja hän heissä, ja että sekä Jeesus että Jumala tulevat asumaan sen luokse, joka rakastaa Jeesusta. Majesteettisella varmuudella hän toteaa tulevasta kohtelustaan, että ”tämän maailman ruhtinas tulee kohta, mutta minussa hänellä ei ole mitään.” Hän sanoo opetuslasten olevan puhtaita hänen sanojensa vuoksi. Hän sanoo, että on välttämätöntä pysyä hänessä hedelmän tuottamiseksi. Hän vertaa opetuslasten tulevaa murhetta hänen poismenonsa johdosta synnytykseen ja sanoo, etteivät he ole maailmasta, kuten ei hänkään ole. Lopuksi hän sanoo olevansa yhtä Isän kanssa ja rukoilevansa, että myös seuraajat olisivat yhtä samalla lailla.

Myös ylipappien edessä hän kiertelee: ”Jos sanon, ette usko, jos kysyn, ette vastaa” ja: ”Kysykää niiltä, jotka ovat kuulleet puheitani”, mutta myöntää lopulta olevansa Messias, koska se tulkitaan jumalanpilkaksi ja uhmakkuudellaan Jeesus varmistaa kuolemantuomionsa tai ainakin sen, ettei kukaan hänen kansastaan puolusta häntä, jos lopullinen tuomio riippuukin roomalaisista. Enää ei ollut tarvetta salailla eikä pidätellä; halutunlainen kuolema oli lähellä toteutumistaan. Mutta matkalla teloituspaikalle hän kehottaa naisia itkemään, ei hänen vaan omien lastensa vuoksi. Sotilaista, jotka naulitsevat hänet ristille, hän sanoo, etteivät he tiedä, mitä tekevät. Äitinsä ja lempiopetuslapsensa hän sanoo olevan toistensa äiti ja poika. Huutaessaan, että Jumala on hylännyt hänet, Jeesus lainaa psalmeja. ”Minulla on jano” saattoi olla totta sellaisenaan, mutta opetuslapset löysivät myöhemmin kohdan, joka sopi ennustukseksi siitä.

Jossain vaiheessa viimeistä illanviettoa opetuslapset luulevat ymmärtävänsä jotain ja sanovat uskovansa häneen, koska hän ei enää puhu vertauksin vaan suoraan ja avoimesti. Siinä he erehtyivät täydellisesti. Hän ei luopunut vertauskuvallisuudesta koskaan.

Vertauskuvallisuus jatkuu myös kuolemanjälkeisissä puheissa. Ylösnoussut Jeesus esimerkiksi kysyy kolme kertaa hänet kolmesti kieltäneeltä Pietarilta, rakastaako tämä häntä, ja kehottaa tätä kolme kertaa kaitsemaan ja ruokkimaan lampaitaan, sekä kertoo Pietarin tulevasta kohtalosta vertaamalla nuoren miehen itsenäisyyttä ja voimaa vanhan miehen heikkouteen. Evankeliumien Jeesus pitää linjansa loppuun asti, ja lopun jälkeenkin.

Ei siis ihme, että kuulijat ihmettelivät. Ja kuitenkin hän ei koskaan vaatinut edes lähimpiä opetuslapsiaan repimään silmää päästään. Kukaan ei aikonutkaan noudattaa käskyjä, jotka olivat niin jyrkkiä, että ihmiselämä kävisi epämiellyttäväksi tai täysin mahdottomaksi. Selitys onkin siinä, että Jeesus puhui aina ja ainoastaan vertauskuvallisesti. Vertaukset ja opetukset, keskustelut ja raamatuntulkinnat – kaikki on vertausta, vain vertauskuvallista puhetta, niin julkisesti kuin yksityisesti – eikä mitään muuta.

Mutta selittäjät ne vasta ihmeellisiä ovat! Sen sijaan, että todettaisiin ilmeinen eli että kaikki, mitä Jeesus puhui, on vertauskuvallista, ettei Jeesus muulla lailla puhunutkaan, kirjanoppineet ovat koettaneet ymmärtää, mitkä puheet on tarkoitettu otettavaksi kirjaimellisesti ja mitkä vertauskuvallisesti. Kun Jeesuksen opetuksia selitetään ymmärtämättä hänen julistuksensa kaikenkattavaa vertauskuvallisuutta, selitetään joko vertauskuvia vertauskuvilla tai otetaan vertauskuvallisuus kirjaimellisesti.

Pyhät ja viisaat väittävät, että esimerkiksi vuorisaarna on alkuaan tarkoitettu noudatettavaksi. Tosin se koskee vain niitä, jotka omistautuvat täysin Jumalalle. Tai että me ihmiset voimme nähdä siitä, ettemme ole täydellisiä. Tai että muistaisimme, mitä vaaditaan täydellisyyteen. Niinpä meille on kerrottu, että silmän repiminen päästä tarkoittaa, että ihmisen on käännettävä katseensa pois pahasta, vaikka väkisin. Hieno ja järkevä ajatus, mutta Jeesus ei sano, että ”toimikaa kuin repisitte silmän päästä”. Sellaisia ohjeita on moni ajattelija antanut jo ennen Jeesusta. Oppineiden selitys ei vastaa kysymykseen, miksi Jeesus ei voinut sanoa asiaa suoraan. Heitä askarruttaa vain se, mitä hän tarkoitti, ei se, miksi hän sanoi selvän asian niin monimutkaisesti ja raa'asti. Luonnollisinta olisi syyttää Jeesusta erikoisuudentavoittelusta, mutta se ei olisi syvällistä. Sitä paitsi, ei oikean puolen vammauttaminen silmiä ja käsiä repimällä estä tekemästä pahaa vasemmalla puolella.

Toisen posken kääntäminen ei ole täysin mahdotonta, joskin posket on nopeasti käyty läpi, minkä jälkeen tulee mieleen kysyä, tarjotaanko seuraavaksi takapuolta potkaistavaksi ja onko tällä mitään rajaa. Kun tähän yhdistetään Jeesuksen moite suuttumisesta ja käsky antaa kaikki aina anteeksi, jopa sydämen pohjasta, tuomitaan terve, luonnollinen ja oikeutettu viha, joka suojaa ihmistä itseään ja hänen lähimmäisiään. Nokkelasti voidaan sanoa, että on synti, jos ei voi antaa anteeksi, mutta senkin synnin voi saada anteeksi, mutta vaikka näin rauhoitetaan huono omatunto, jää viha silti pahaksi asiaksi. Kukaan ei ole huomauttanut, ettei Jeesus temppelissä raivotessaan noudattanut omaa käskyään. Hän olisi voinut antaa temppelissä tapahtuvan riistämisen ja pettämisen anteeksi. Kenties hän ei vain kiivastuksissaan muistanut sitä mahdollisuutta.

Käskyä kieltää itsemme ei ole koskaan selitetty niin, että meidän täytyisi pidättäytyä tekemästä pahaa. Silloinhan me todella kieltäisimme itsemme, jos kerran olemme pohjimmiltamme syntisiä. Mutta ei,

tämä on aina tarkoittanut, että jos ihminen haluaa soittaa viulua, tai tanssia ja laulaa työkseen tai ryhtyä ammattilaisurheilijaksi, hänen on valittava Jumala ja mentävä luostariin, lähetystyöhön tai oikeisiin töihin, mutta missään tapauksessa hän ei saa valita haluamaansa uraa. Jos hän kuitenkin valitsee oman mielensä mukaan, hän saa kärsiä huonoa omaatuntoa lopun elämäänsä, koska ei valinnut sitä, mitä Jumala tahtoi. Tämä on suunnattu varsinkin niin sanottujen luovien alojen harrastajia vastaan, koska sellaisessa työssä ei vuodateta oikeanlaista hikeä. Jumala katsoo mielummin, kuinka rukoilijan hiki virtaa ja polvet hiertyvät rikki.

Meille on kerrottu, ettemme saa tuomita – meidät tuomitaan, jos tuomitsemme. Jeesus sanoi: ”Älkää tuomitko” ja: ”En tuomitse sinua” mutta myös: ”Paljon on teissä tuomittavaa”. Meille on kerrottu, että Jeesus ei tuomitse ihmistä vaan teot, mutta tosiasiaa ihminen tuomitaan, teko on vain tuomion syy. Joskus on oikein tuomita ja vihata, joskus antaa anteeksi. Jeesus teki molempia, mutta kirjanoppineet väittävät, että meillä on ainoastaan lupa antaa anteeksi.

Käskey vihata läheisiämme osoittautui niin hämmentäväksi, että raamatunkäännöskomitea muutti sen muotoon ”on oltava valmis luopumaan”. Kreikkaa osaava huomaa, että kääntäjät ovat pehmentäneet Jeesuksen sanoja. Kohtaa onkin vaikea selittää muuksi paitsi muuttamalla se täysin toiseksi, joten kirjanoppineet tulkitsivat sen meidän puolestamme. Ristiriita lähimmäisen rakastamisen kanssa on räikeä, mutta kirjanoppineet mielummin selittävät toisen käskyn olemattomaksi kuin etsivät niille yhteistä selitystä. Näin käy, kun ei tunne kirjoituksia eikä Jumalan voimaa.

Meille on kerrottu, että ihmis-Jeesuksen ja näkymättömän Jumalan ykseys tarkoittaa, että Jeesus haluaa kaikki uskovat yhteen järjestöön, yhden näkyvän johtajan alaisuuteen. Meille ei ole kerrottu, saivarteleeko Jeesus sanoessaan, ettemme saa kutsua ketään isäksi – isää voi kutsua muillakin nimillä, mutta sanaa joutuu käyttämään kertoessaan, kenen lapsi on. Mutta meille on kerrottu, ettemme riko tätä kieltoa kutsuessamme isäksi pappeja, jotka eivät ole isiämme. Samoin meille on kerrottu, että joissain tilanteissa meidän täytyy vanhoja, ja että julkinen rukoileminen on täysin hyväksyttävää. Eikä Jeesus tietenkään vaatinut mahdottomia naiselta, jolle hän sanoi: ”Mene, äläkä enää tee syntiä.”

”Uskokaa minuun ja uskokaa Jumalaan!” ”Uskokaa minua!” Kun Jeesukselta kysytään, mitä ihmisen pitäisi tehdä, jotta tekisi Jumalan tekoja, hän vastaa, että häneen uskominen on Jumalan teko. Usko on siis Jumalan teko ihmisessä, eikä ihmisen omaa tekoa lainkaan – Jeesus antaa kysyjän sanoille päinvastaisen merkityksen. Mutta Jeesus ei kerro, mitä usko on. Hän vain sanoo, että lapsen kaltainen pelastuu. Ja että hän ja Isä tulevat ihmisen luo aterioimaan ja asumaan. Jos tämä ei ole uskoa, usko on vähempiarvoista, sillä enempää ei voi saada kuin Jumalan.

Koska Jeesus ei kertonut, kirjanoppineet kertovat. Meille on kerrottu, että usko ja uskominen tarkoittaa sitä ja tätä: usko tämä, sano näin, tee noin. Jeesus käskyy pysymään lujana, ja varottaa kieltämästä häntä. Kristitty ei valehtele ja ajattele, että ”Jumala kyllä tietää, että uskon”. Kristittyä on helppo ahdistaa vaatimalla ”uskosta luopumista” tai ”Jeesuksen kieltämistä” uhkaamalla häntä tai läheisiään. Ja koska Jumalaa täytyy rakastaa yli kaiken, kristityt joutuvat tekemään valinnan vastoin lähimmäisenrakkautta. Ongelma ratkeaa vain, jos tajuaamme kaiken vertauskuvallisuuden. Silloin voimme antaa keisarille jopa keisarille kuuluvan kumarruksen, sillä ihmisessä olevaa Jumalaa ei voi palvoa.

Lähimmäisen rakastaminen on vertauskuvallinen käsky sisällöltään. Sitä ei nimittäin voi selittää vaan siitä voi ainoastaan antaa esimerkkejä, kuten Jeesus teki kertoessaan Laupiaasta samarialaisesta. Mutta Jumalan rakastamisesta ei voi antaa edes esimerkkejä!

Jeesuksen puheissa ei siis ole poikkeuksia. Vuorisaarna on poikkeus vain siinä mielessä, että se on pisin yhtenäiseksi kirjoitettu julistustilanne. Mutta kolme lukua puhuu varttitunnissa, eikä sellaista varten vaivauduta paikalle ainakaan jollei ole muuta ohjelmaa. Vaikka ensin osa ajasta olisi kulunut sairaiden parantamiseen, evankeliumit kertovat, että Jeesus piti niin pitkiä opetustuokioita, että ne täytyi keskeyttää, että ihmiset ehtisivät syödä. Jeesuksen opetuksia ei näin ollen ole säilynyt paljoakaan ottaen huomioon, että hänen julistajanuransa kesti pari kolme vuotta. Kiertelevänä julistajana hänellä oli tosin varaa toistaa opetuksiaan. Hyvät tarinat ja onnistuneesti muotoillut esimerkit sekä tietysti lainaukset pyhistä teksteistä kuuluivat perusvalikoimaan. Myös sellaiset keskustelut muistettiin, joissa ilmenee Jeesuksen nokkeluus. Yllätyksellisyys, kärjistäminen ja totuttujen asioiden kääntäminen ylösalaisin ovat taitoja, jotka hyvä puhuja hallitsee luonnostaan. Opetuslapsilla ja suuremmalla kuulijakunnalla epäilemättä riitti muisteltavaa. Ihailija tai vihollinen, tuskin kukaan unohtaa käskyä repiä silmä päästä, vaikka olisi kuullut sen vuosikymmeniä aikaisemmin. Mutta koska ensin osa on kuitenkin kadonnut, lienee suurin osa Jeesuksen puheesta ollut raamatunselitystä ja käytännöllisiä esimerkkejä lähimmäisenrakkaudesta. Kun kristinusko muuttui lyhyessä ajassa juutalaisesta lahkosta ”pakanoiden” eli ei-juutalaisten kansoittamaksi uskonnoksi, uusille kristityille juutalainen Raamattu oli vieras, ja he olivat itse raamattuopetuksen tarpeessa. Koska jo apostolit päättivät, ettei pakanakristittyjen tarvinnut noudattaa juutalaista lakia, menetti suuri osa Vanhaa testamenttia merkityksensä käytännön elämässä ja samalla uskovaisten elämässä.

Jeesus sovelsi Vanhaa testamenttia itseensä rohkeasti ja antoi sillä mallin seuraajilleen. ”Monet profeetat ja kuninkaat olisivat halunneet nähdä saman, minkä te nyt näette.” Erityisesti profeetta Jesajan pitkä kirja tarjosi sopivia kohtia: ”Huulillaan tämä kansa kunnioittaa minua, mutta sydän on kaukana

minusta.” Jotain opetuslapset uskalsivat sentään päätellä itsekkin. Kun Jeesus sanoi, että ihminen saastuu siitä, mikä lähtee hänen sisimmästään, he tajusivat, ettei ruuan puhtaus ole kovin tärkeä asia Jumalan silmissä. Jeesukseen sopivien ennustusten etsiminen Raamatusta oli palkitsevaa, koska sieltä löytyi paljon kohtia, jotka riittävän ylimalkaisesti tulkittuina sopivat Jeesuksen elämään, kuolemaan ja tekemisiin, joskus myös opetuksiin. Ja sanoihan Jeesus, että Mooses ja profeetat kirjoittivat hänestä! ”Hän kantoi meidän sairautemme” sopi ennustukseksi Jeesuksen parantamistyöstä, mutta kuvaus ”säyseästä, hiljaisesta miehestä, joka ei riitele, eikä sammuta suitsuavaa kynttilää” vastaa enemmän ihannekuvaa kuin sitä Jeesusta, joka ottaa tiukasti kantaa, eikä kaihda sanallisia yhteenottojakaan. Evankeliumien muuttamista maininnoista, että opetuslapset ymmärsivät, mitä Jeesus tarkoitti tai ymmärsivät myöhemmin, miten pyhät kirjoitukset sopivat Jeesukseen, ilmenee, että opetuslapset olivat arkoja tekemään pitkälle meneviä opillisiä johtopäätöksiä. ”Opetuslapset eivät ymmärtäneet ja pelkäsivät kysyä selitystä Jeesukselta” lienee rehellinen toteamus, josta paljastuu sekä opetuslasten huono omatunto että myöhempien seuraajien heihin kohdistama moite, kuten siitäkin, että Jeesuksen kerrotaan vakuutelleen opetuslapsilleen, että nämä vielä kerran muistavat ja ymmärtävät kaiken. Vaikka Jeesus jossain määrin selitti julkisia opetuksiaan opetuslapsilleen yksityisesti, jäi opetuslapsilta ymmärtämättä hänen perimmäinen luonteensa ja erityisesti kuolemankaipuu. Heitä ei voi syyttää siitä. Valtaosa Vanhasta testamentista, joka sentään oli pyhää, jäi ilman ensimmäisten seuraajien kirjoittamia tulkintoja, mutta tilanne muuttui varsin nopeasti kalastajien ja muiden kansanmiesten jäädessä syrjään ja kirjanoppineiden rynnistäessä muokkaamaan kristillistä oppia. Kristikunta on sittemmin ryöstöviljellyt Vanhan testamentin vääntämällä kaiken kertomaan Jeesuksesta.

Kun sekä julkiset että yksityiset puheet ovat vertauskuvallisia, on kysyttävä, onko niiden välillä mitään todellista eroa vai onko kyseessä vain tapa testata sopivia kannattajia tai keino pitää kannattajat varuillaan – Jeesushan halusi kaikkien ihmisten kuulevan lopulta myös hänen salatun sanomansa. Syvemmässä mielessä ei puheiden sisältö eikä varsinkaan niiden luonne erottanutkaan sisäpiiriläisiä ulkopuolisista, koska kummatkin ryhmät saivat vertauskuvallista opetusta; vain Jeesuksen valinta erotti ne toisistaan. Jos opetuksissa ei lopulta ole mitään eroa, ei sisäpiirin kaikkien opetuksien säilyminen täsmällisesti sellaisina kuin hän ne lausui ollut myöskään tärkeää. Toisaalta kuuluminen sisäpiiriin vahvisti sisäpiiriläisten käsitystä omasta tärkeydestään ja auttoi siten opetusten muistamista.

On lopulta yksi asia, joka erottaa Jeesuksen julkiset ja yksityiset puheet. Julkiset puheet, joita evankeliumeissa on eniten, ovat täynnä vaatimuksia, käskyjä ja kieltoja, joilla kristikunta on vaivannut itseään – turhaan. Viimeisen illan yksityisissä puheissa on hiukan toisenlainen, suostutteleva sävy, koska Jeesus arvaa lopun lähestyvän. Varsinainen ero on siinä, että Jeesus antaa vain yhden käskyn. ”Uuden käskyn minä annan teille: rakastakaa toisianne!” Uutta tässä ei ollut lähimmäisen rakastaminen. Jeesus

oli useasti todennut julkisesti, että kaikki raamatullinen opetus kiteytyi Jumalan ja lähimmäisen rakastamiseen. Uutta oli se, että Jeesus käskee rakastamaan vain lähimmäistä, ei enää Jumalaa. Koska evankeliumit ovat kuin tilkkutäkki, silpuista kasattuja kokonaisuuksia, voidaan luonnollisesti kyseenalaistaa yhden nimenomaisen käskyn aitous. Tämän merkityksellisyyden puolesta puhuu kuitenkin, että Jeesus sanoo sen olevan ”uusi käsky”. Hän itse korostaa sen eroa kaikkeen muuhun nähden. Näin salaisuuksista syvin onkin hyvin yksinkertainen ja itsestäänselvä, helppo muistaa mutta ei erityisen kiehtova. Mutta sen Jeesus sanoi olevan kaiken ydin.

Tieteellinen tutkimus ei perustu uskoon, eikä sen pidä suostua mihinkään uskonnollisiin rajoituksiin. Kristikunta sen sijaan haluaa ajatella, että Jeesus tiesi täsmälleen, mitä teki. Kristikunta on valinnut neljä evankeliumia luotettaviksi ja ainoiksi oikeiksi lähteiksi. Siksi tässä esitetyt johtopäätökset ovat välttämättömät kristikunnalle, mutta eivät tieteelle. Jeesuksen opetukset eivät ole täysin alkuperäisiä jos siksikään, että Jeesus puhui arameaa ja evankeliumit on kirjoitettu kreikaksi. Mutta vaikka kolme neljäsosaa Jeesukselle kirjoitetuista puheista olisi myöhempää perua ja liian monen muistelijan sotkema, puheiden vertauskuvallisuus on niin selvää ja kaikinpuolista, että ne ilmentävät yhtäpitävästi ja vastaansanomattomasti Jeesuksen tapaa julistaa. Sekä Jeesuksen aidosti puhuma että hänelle myöhemmin kirjoitetut puheet ovat johdonmukaisesti toistensa kaltaisia. Evankeliumien antama kuvaus Jeesuksesta opettajana ja puhujana on yhtenäinen ja ehyt. Tämän vuoksi tieteen ajaton kysymys, mikä lopulta on varmasti Jeesuksen aitoa alkuperäistä puhetta, on tiettyssä mielessä toisarvoista. Kristitty puolestaan voi ymmärtäessään kaiken vertauskuvallisuuden keskittyä julistuksen ytimeen, lähimmäisen rakastamiseen.

Jeesus Nasaretilaisen toiminta tuskin oli vain laskelmoitua maineenlevittämistä. Mielipuolista tai ei, todennäköisesti hän itse uskoi ainutlaatuiseen merkitykseensä, koska hän oli valmis kuolemaan sen vuoksi. Ei vaadittu suuriakaan ennustajanlahjoja tajuta, että seuraajien elämä voi muodostua tukalaksi, olivat he sitten kuinka rakastavia ja hyvää tarkoittavia tahansa, koska heidän pelkkä olemassaolonsa uhkasi vakiintunutta uskonnollista valtajärjestelmää. Mutta vaikka Jeesuksen halu kuolla yksin saattoi johtua siitäkin, että useampi uhri saman asian puolesta veisi huomiota häneltä itseltään, on hänelle annettava tunnustus päättäväisestä rohkeudesta kohdata väkivalta vailla ainoatakaan puolustajaa. Jeesuksen suunnitelma onnistui täydellisesti. Vain hän kuoli, ei kukaan muu, ja aate levisi. Henkilökohtaisen suosion torjuminen auttoi Jeesusta kuolemaan ja liikettä syntymään.